

Oponentský posudek diplomové práce

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Ryška

SLAVKOVÁ, Markéta, *The Benefits of Loss: Life Strategies and Negotiations of Identity Amongst Indian Transmigrants in Melbourne, Australia*. Praha: UK FHS, 2011, 120 stran.

Diplomová práce M. Slavkové sestávající z osmi kapitol (včetně Úvodu a Závěru) je zaostřena na jádro sociální sítě mladých indických transmigrantů v australském Melbourne, na interpretaci jejich životních strategií během jejich imigrantské zkušenosti. Hned na začátku předkládá své chápání sociální sítě, kterou charakterizuje jako „citovou komunitu“ (*community of affection*), jíž definuje jako „composed of mutually shared friendships, reciprocal support and periodic face-to-face encounters“ (s. 8). Ta je tedy zřetelně ohraničena, ovšem nedílnou součástí výzkumu se stává sama autorka, pobývající v Austrálii jako studentka se statutem dočasné imigrantky („miniimigrace“). Srovnání podobnosti antropologa a imigranta se tak přímo nabízí (s. 11). Od počátku tak směřuje k reflexivní antropologii, což později explicitně zmiňuje (s. 24-25) v okamžiku, kdy se v souladu s etickým kodexem antropologického výzkumu přiznává k tomu, že hlavní informátor (autorka používá výraz „nejlepší“) a ten, kdo ji uvedl do komunity (gatekeeper), se po určité době stal jejím přítelem. Sahil se tak nepochybně stal hlavním aktérem, ale i průvodcem celého transnacionálního příběhu a jeho důležitost je pak nejednou zmiňována. Především na jeho příběhu M. Slavková dokládá své teze a aplikuje některé metodologické a teoretické koncepty. Reflexivitu a sebereflexivitu jejího přístupu sugeruje inspirace L. Abu Lughod s jejím důrazem na ukotvení emocí při výzkumu (s. 9 atd.) či Rabinowovo pojetí „dvojí mediace“ apod., s nimiž pak explicitně či implicitně pracuje.

Mezi úvodní kapitoly a stěžejní části práce vložila autorka kapitolku, v níž objasňuje migrační politiku v Austrálii, která se jeví jako stále opatrnější při formulování imigračních pravidel. Tím byl nejspíš do značné míry determinován sociální status sledovaných transmigrantů. Všichni pocházejí z vyšších vrstev kastově rozdělené indické společnosti, patří tudíž k profesním elitám ve své zemi, avšak k levnější pracovní síle v přijímající zemi. Přesto nepřekvapí, že většina informátorů usiluje o získání trvalého pobytu v Austrálii. To ovšem pro výsledek práce není tolik podstatné. Hlavní přínos práce spočívá podle mého názoru zejména v její druhé polovině. Jedním z hlavních smyslů této části je zachytit každodenní život informantů v Melbourne a jejich „vyjednávání“ identity (s. 75). Od čtvrté kapitoly se Slavková soustřeďuje na popis, interpretaci a analýzu transmigrantských příběhů, avšak s tím, že každá kapitola je zároveň zarámována jistým teoretickým přístupem (Abu Lughod a etnografie partikulárního, Blasch, et al. zdůrazňující význam oboustrannosti migračních toků, Malkki a její „sedentární metafyzika“, Appadurai, Bourdieu, Gellner aj.). Za mimořádně zdařilou považuji zejména 7. kapitolu, v níž jde o jakousi „micro-case study“ reprodukce a ztělesnění nacionalistického diskurzu, která je velmi pěkně vystižena vysvětlením Sahilovy „husí kůže“ a dojmání k slzám. Nikoli primárně v jazyku, ale v nonverbálních projevech lidského těla je tak vyjádřen pocit uspokojení či výraz, kterým dáváme najevo, kam patříme. Tato metafora jakoby paradoxně problematizuje relativně jednoznačný autorčin závěr, že příslušníci jí zkoumané indické komunity se v multikulturním Melbourne adaptují poměrně flexibilně a považují se za kosmopolitně orientované imigranty. Závěr práce tuto tezi snad vědomě (?) zpochybňuje: jejich příběh není (vzhledem k délce pobytu logicky) ukončen. Jejich identita je dosud křehká, reflexivně oscilující či transcendující, jak autorka zmiňuje v názvu závěrečné kapitoly.

K práci mám několik připomínek: vzhledem k tomu, že indická komunita (diaspora) patří ve světě k nejrozsáhlejším, postrádám její širší zarámování v historickém a geografickém

kontextu. Práce se zjevně dotýká rovněž problematiky multikulturalismu, který je dnes alespoň v některých kruzích zpochybňován či dokonce vysmíván. Snad mohl být více reflektován autorčin přístup. Konečně je v práci často zdůrazňován kosmopolitanismus indických transmigrantů vedle globalizace, avšak chybí mi hlubší rozbor obou pojmů. Jde o synonyma nebo o rozdílné teoretické přístupy?

Celkově vzato ovšem považuji diplomovou práci M. Slavkové za nadprůměrnou, je psána vospělou angličtinou a zároveň je čtivá, a to ve svých etnografických i teoretičtějších (zobecňujících) pasážích. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji známku **výborně**.

V Praze, 10. 6. 2011.

Marek Halbich